TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

TÜRKİYE YÜZYILI

Anadolu'nun Ticaret ve Kültür Mirasları:

TARİHTEN GÜNÜMÜZE
PANAYIRLAR

Vedat ÇALIŞKAN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

TÜRKİYE YÜZYILI

Anadolu'nun Ticaret ve Kültür Mirasları:

TARİHTEN GÜNÜMÜZE
PANAYIRLAR

Vedat ÇALIŞKAN

Ankara-2024

TÜRK İDARİ ARAŞTIRMALAR VAKFI
tiav
2000

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ 3
Ön Ek: Türkiye'nin coğrafî bölge ve bölümleri haritası ile Türkiye iller haritası. **5**
Kısaltmalar Listesi 6
ÖNSÖZ 13
Teşekkür ve katkı belirtme 7
GİRİŞ 17
Araştırmanın Tasarımı, Veri ve Yöntem 20

Birinci Bölüm
Panayırların Tarihsel ve Coğrafî Gelişimi 25
Anadolu'nun Ticaret Tarihinde Pazar ve Ticaret Yapılarının Gelişimi 25
Panayır Nedir? 34
Panayırlarla Akraba ve Komşu Organizasyonlar: Periyodik Pazarlar, Sergiler, Fuarlar, Festivaller 38
Panayırların Kökeni ve Tarihsel Gelişimi 43

İkinci Bölüm
Selçuklu'dan Osmanlı'ya, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Panayırlar & Başlıca Özellikler 65
Selçuklu Döneminde Anadolu'da Ticaretin Yükselişi ve Panayırlar
Osmanlı Döneminde Panayırlar 67
Osmanlı Dönemi'nde Ticaretin Akış Hatları: Yol Sistemi 80
Osmanlı döneminde Rumeli Panayırları 88
Osmanlı Döneminde Anadolu Panayırları 93
Osmanlı Dönemi Panayırlarının Başlıca Özellikleri 107
Panayırların Açılmasında Gözetilen Hususlar 107
Panayırların Duyurulması ve Katılımın Sağlanması 112
Panayırların Güvenliğinin Sağlanması 114
Panayırların Kurulmasını Engelleyen Nedenler 120
Panayırda Tahsil Edilen Vergiler 124
Cumhuriyet Döneminde Panayırlar 127
Cumhuriyet Dönemi Panayırlarının Başlıca Özellikleri 133
Panayırların Süresi 133
Panayırların İlan Edilmesi ve Panayırlara Katılımın Teşvik Edilmesi 134
Panayırların Kuruluş Yerleri1 136
Panayır Organizasyonunu Engelleyen Bazı Nedenler 139
Panayırlarda Geleneksel ve Sportif Etkinlikler, Yarışmalar 140
Panayırlarda Hayvan ve Geleneksel Ürün Ticareti 143
Panayırlardan Uluslararası Sergilere ve EXPO Fuarlara 144
Osmanlı Döneminde Yurt Dışında Düzenlenen Uluslararası Sergiler ve Fuarlar 144
Cumhuriyet Döneminde Sergi ve Fuarcılık Faaliyetleri 149
İzmir Sergileri-İzmir Panayırı ve İzmir Enternasyonal Fuarı 149
Türkiye'nin Uluslararası Gezici Sergileri&Sergi Gemileri: Karadeniz ve Tarsus 152
Türkiye'de Milli Fuarlar Dönemi 154
İstanbul'da Sergi ve Fuarcılığın Gelişimi 158

Üçüncü Bölüm
Günümüze Ulaşan Panayırlar & Başlıca Özellikler 163
Günümüze Ulaşan Panayırlar 163
Panayırların Coğrafî, Dönemsel-Mevsimsel Dağılış Özellikleri 166
Panayırların Kuruluş Tarih ve Süreleri1 171
Döngüsel Bir Ticaret Sistemi Olarak Panayırlar 172
Panayırların Kuruluş Yerleri, Yer Seçiminde Başlıca Coğrafî Özellikler 176
Bir Organizasyon Olarak Panayırlar 179
Tür ve Ölçeklerine Göre Panayırlar 184

Dördüncü Bölüm

Panayırların Başlıca Fonksiyonları ve Panayırların Dönüşümü 203

Panayırların Ekonomik Fonksiyonları 205
Panayırlarda Alışveriş 205
Panayırlarda Hayvan Ticareti 211
Panayırların Ticari-Ekonomik-Mekansal Bağlantıları 214
Panayırların Geleneksel ve Kültürel Fonksiyonları 217
Kültürel ve Sportif Fonksiyonlar: Gelenekler, Geleneksel Etkinlikler, Ritüeller 218
Panayır Mutfağı: Geleneksel Panayır Lezzetleri 224
Geleneksel Zanaatlar ve İmalatlar 229
Panayırların Eğlence ve Sosyal Fonksiyonları 233
Panayırların ve Fuarların Vazgeçilmez Eğlencesi Lunaparkların Tarihsel Gelişimi 248
Panayırların Eğitim Fonksiyonları 251
Panayırların Turizm Fonksiyonları 254
Panayırların Kayboluşu ve Dönüşümü; Yeniden Doğan Panayırlar 259
Tarihsel- Kültürel Miras Değerler Olarak Panayırlar 266

Beşinci Bölüm

Panayırların Başlıca Bileşenleri 273

Panayır Esnafları 274
Panayır Esnafının Yaş, Cinsiyet ve Eğitim Durumu Özellikleri 276
Panayır Esnafının Doğum Yeri ve İkamet Özellikleri 277
Panayır Esnafının Ticari Profili ve Faaliyet Gösterdiği Sektörel Branşlar 280
Panayır Esnafının Hareketliliği: Panayırlara Ulaşım ve Konaklama Durumları 283
Panayır Esnafının Panayıra Katılım Tercihlerini Etkileyen Faktörler 287
Panayır Esnafının Panayırlara İlişkin Tutum ve Yargıları, Memnuniyet Düzeyleri 288
Panayır Ziyaretçileri 289
Panayır Ziyaretçilerinin Yaş, Cinsiyet, Eğitim ve Meslek Özellikleri 290
Panayır Ziyaretçilerinin Doğum Yeri ve İkamet Özellikleri 292
Panayır Ziyaretçilerinin Hareketliliği: Panayırlara Ulaşım ve Konaklama Durumları 293
Panayır Ziyaretçilerinin Panayıra Katılımlarını Etkileyen Faktörler 299
Panayır Ziyaretçilerinin Panayırlara İlişkin Tutum ve Yargıları, Memnuniyet Düzeyleri 302
Panayırlar ve Romanlar 308
Romanların Meslekleri ve Panayırcı Romanlar 310
Panayırcı Romanların Coğrafî Dağılış Özellikleri 312
Panayırcı Romanların Başlıca Sorunları 316
COVID 19 Pandemisi Döneminde Panayırlar 320

SONUÇ ve ÖNERİLER 325

Panayırlardan Görüşme Notları & Panayır Hatıraları 335
Panayırlardaki Saha Çalışmalarında Belirlenen Geleneksel Zanaatlar/ İmalatçılar 346

EKLER 347

Kaynakça 370
Özgeçmiş: Prof. Dr. Vedat ÇALIŞKAN 382

Kaynakça

Abdülaziz Bey (1995). Osmanlı Âdet, Merasim ve Tabirleri (haz. Kâzım Arısan – Duygu Arısan Günay), Tarih Vakfı, İstanbul.

Acaroğlu, M. T. (2006). Balkanlarda Türkçe Yer Adları Kılavuzu, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.

Ada, S. (2011). *"İstanbul'un Festivallerine Giriş"*, İstanbul'un Festivalleri içinde, (Ed. Serhan Ada), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Ahmet Mithat Efendi, 2015. Avrupa'da Bir Cevelan, Dergâh Yayınları, İstanbul.

Akalın, R. Ş. (1985). *"Dünyada Fuarcılık, Fuarların Gelişmesi ve Ülkemizde Uygulaması"*, Hazine ve Dış Ticaret Dergisi, Ankara, s. 99-132.

Akarpınar, B. (2004). Tarım Toplumundan Sanayi Toplumuna Geçişte Panayır-Sergi-Fuar Festivallerin Durumu ve Türkiye Örneği, Millî Folklor, 64, 25-36.

Akbayar, N. (2001). Osmanlı Yer Adları Sözlüğü, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

Akçura, G. (2009). Türkiye'de Sergicilik ve Fuarcılık Tarihi, Tarih Vakfı yayınları, İstanbul.

Akçura, G. (2017). *"Lunapark Fuarın Gülü"*, KNK Dergisi, Sayı:32, s.14-21.

Akın, N. (2011). 19. Yüzyılın İkinci Yarısında Galata ve Pera, Literatür Yayınları, İstanbul.

Akkaya, A. (1997). Eğirdir'de Kültür Değişmesi, Etam, Eskişehir

Akkaya, A. (2001). *"Eğirdir'den Bir Ritüel Geleneksel Kadınlar Pınar pazarı"*, Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Yönleri ile Eğirdir, 1. Eğirdir Sempozyumu, 31 Ağustos - 01 Eylül 2001, Eğirdir Belediyesi.

Aktaş, U. (2010). İstanbul'un 100 Esnafı, İBŞB Kültür A.Ş, İstanbul.

Aktüre, S. (1978). 19. Yüzyıl Sonunda Anadolu Kenti, Mekânsal Yapı Çözümlemesi, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, Ankara.

Alacı, B. (2019). *"İzmir İktisat Kongresinden İzmir Enternasyonal Fuarına Giden Süreç: 1935 Dokuz Eylül Panayırı"* Üçüncü İktisat Tarihi Kongresi Bildiriler Kitabı, İzmir Demokrasi Üniversitesi, İzmir, 25-27 Nisan 2019.

Albayrak, A. (2013). Alternatif Turizm, Detay Yayıncılık, Ankara.

Allix, A. (1922). *"The Geography of Fairs: Illustrated by Old-World Examples"*, Geographical Review, Vol. 12(4), (Oct., 1922), pp. 532-569

Altındal, B. (2011). Zela'dan Zile'ye Yolculuk, Bayrak Yayımcılık, İstanbul.

Altunan, S. (2002). *"Osmanlı Devleti'nde Haberleşme Ağı: Menzilhâneler"*, Türkler Ansiklopedisi, Cilt 10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

And, M. (2012). Oyun ve Bügü, Türk Kültüründe Oyun Kavramı, Yapı Kredi Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.

Andreev, S. (2002). Glossary of Settlement Names and Denominations of Administrative Terrtitorial Units in Bulgarian Lands in 15 th-19 th Centuries, (Ed. G. Pındıkova), Sofia, Bulgaria.

Arslan, İ.; Aydın, H.V.; Kayapınar, L.; Konuk, N.; Kostopoulou, E.; Tezcan, M.; Tsetleka, A.M.; Vardağlı, T.; Yenişehirlioğlu, F.Ç. (2012). Mübadil Kentler: Yunanistan, Lozan Mübadilleri Vakfı, İstanbul.

Artun, E. (2002). âşıklık Geleneği ve âşık Edebiyatı, Türkler Ansiklopedisi, 11. Cilt, Ankara.

Aşıkpaşazade Tarihi (Osmanlı Tarihi 1285-1502). (2013). Hazırlayan: Necdet Öztürk, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul.

Atabeyoğlu, C. (1985). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Spor. Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, 6, s.1474-1518.

Atamer, R. (1968). *"Fuarlar ve Sergiler"*, Sümerbank, 6, (68-70), Ankara, s.5-11.

Atamgüç, Z. (1935). *"Sergi ve Panayırlar Ekonomik Önemleri"*, İktisat ve Ticaret Mecmuası.

Augustinos, G. (2013). Küçük Asya Rumları, 19. Yüzyılda İnanç, Cemaat ve Etnisite, Dipnot Yayınları, Ankara.

Avcıoğlu, D. (1978). Türklerin Tarihi, Birinci Kitap, Yaylacık Matbaası, İstanbul.

Bakırcı, M. (1999). *"Doğu Karadeniz Örneğinde Yaylaların pazaryeri Fonksiyonu"*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi, Sayı 7.

Balcı, E. (2003). *"Birinci Dünya Savaşı Yıllarında Batı Anadolu'da Mahalli Bir Fuar: Biga Sanayi ve Zirai Ürünler Sergisi"*, Türk Dünyası Araştırmaları, Sayı.146, s. 85 – 106

Balcı, E. (2008). *"Osmanlı Panayırları İçin Bir Envanter Denemesi"*, Türk Dünyası Araştırmaları, 174, s.137-170

Balivet, M. (1994). Romanie byzantine et pays de Rûm Turc: Histoire d'un espace d'imbrication Gréco-Turque, Isis, Istanbul.

Barkan, Ö. L. (1943). XII ve XVI ıncı Asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Zirai Ekonominin Hukuki ve Mali Esasları, Cilt 1, Kanunlar, Tıpkı basım, 2001, İ.Ü. Rektörlük Yayın No:4302, İstanbul.

Barkan, Ö. L., Meriçli, E. (1988). Hüdavendigar Sancağı Tahrir Defteri, Türk Tarih Kurumu, Ankara.

Baskıcı, B. (2005). 1800-1914 Yıllarında Anadolu'da İktisadi Değişim, Turhan Kitabevi, Ankara.

Başoğlu B. (1972), Boyabat ve Çevresi Tarihi, Boyabat Matbaası, Boyabat.

Başoğlu B. (1980) *"Boyabat Yöresi Folkloru: Boyabat Panayırı"*, Türk Folkloru.

Baykara, T. (1975). *"Eski Türk İktisadi Hayatı ve Şehir"*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Enstitüsü Dergisi, Sayı 6.

Baykara, T. (1997). Türk Kültürü Araştırmaları, Akademi Kitabevi Yayınları, İzmir

Baykara, T. (2001). Türk Kültür Tarihine Bakışlar, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Bayrak, Ş. (2008). *"XVIII. ve XIX. Yüzyıllarda İspir'in İdari Statüsü ve Bazı Önemli Olaylar"*, Türklük Bilimi Araştırmaları (TUBAR), Sayı:24.

Bayram, M. (2002). Türkiye Selçuklularında Devlet Yapısının Şekillenmesi, Türkler Ansiklopedisi, 7. Cilt: Ortaçağ, Ankara.

Bayrı, M.H. (1953). *"İstanbul İlinde Yer Adları: Ayazmalar, Kaynaklar"*, Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, yıl: 4, c. 2, sayı: 45, s. 715-718.

Beaujeu-Garnier, J., Delobez, A. (1983), pazarlama Coğrafyası, (Çev. Erol Tümertekin, Alp Tümertekin), İstanbul Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 3111.

Becermen, C. (2008). Klasik dönem Osmanlı vergi sistemi ve vergi türleri, Vergi Müfettişleri Derneği, Ankara.

Belge, M. (2008). Osmanlı'da Kurumlar ve Kültür, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Benevolo, L. (2006). Avrupa Tarihinde Kentler, (Çev. N. Nirven), Literatür Yayınları, İstanbul.

Biçer, R. (2002). *"Türk Düşünce Tarihinde Selçuklular Devrinin Yeri ve Önemi"*, Türkler Ansiklopedisi, 5. Cilt: Ortaçağ, Ankara.

Bilgili, A.S. (2010). *"Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Kızıldeli (Seyyid Ali Sultan) Zaviyesi (1401-1826)"*, Türk Kültür

ü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Yıl: 2010 Cilt: 1 Sayı: 53.

Bozdemir, M. (2011.) Osmanlı'dan Cumhuriyete Endüstriyel Mirasımız, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul.

Bozis, S. (2011). İstanbul Lezzeti, İstanbullu Rumların Mutfak Kültürü, (Çev. Foti Benlisoy, Stefo Benlisoy), 3. Basım, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Bozkurt, R. (2008). İznik Dün Bugün Yarın, Mavi Çini Yayınları.

Braudel, F. (2004). Maddi Uygarlık, Ekonomi ve Kapitalizm XV.-XVIII. Yüzyıllar, Mübadele Oyunları, (Çev. Mehmet Ali Kılıçbay), İmge Kitabevi, Ankara.

Braudel, F. (2004) Maddi Uygarlık, Ekonomi ve Kapitalizm XV.-XVIII. Yüzyıllar Dünyanın Zamanı, İmge Kitabevi, Ankara.

Braudel, F. (2013). Kapitalizmin Kısa Tarihi, Say Yayınları, İstanbul.

Cahen, C. (2001). *"13. Yüzyılın Başında Anadolu'da Ticaret"*, Cogito, Sayı:29.

Carreras, A.; Torra, L. (2005). "Why did modern trade fairs appear?" Economics Working Papers 874, Department of Economics and Business, Universitat Pompeu Fabra.

Cerrahoğlu, M. (2014). *"Çankırı Halk Edebiyatında Tokatlı Nuri'nin Yeri"* Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat Tarihi ve Kültürü Sempozyumu, Bildiriler Kitabı Cilt II, 25-26 Eylül 2014.

Chanda, N. (2009). Küreselleşmenin Sıradışı Öyküsü, ODTU Vakfı Yayınları, Ankara.

Cora, Y. T. (2022). *"Ermeni basınında 20. yüzyıl başında Çankırı ve Amasya panayırları"*, Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23(42), 191-223.

Crane, Howard (1993). *"Notes on Saldjuq Architectural Patronage in Thirteenth Century Anatolia"*, Journal of the Economic and Social History of the Orient, C.XXXVI, s.1-57, Cambridge University Press, London.

Çoşar, N. (2012). *"Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Tüketim Alışkanlıkları"*, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Esnaf ve Ticaret içinde, Tarih Vakfı Yayınları.

Coşkuner, K. (2011). Savaş Ekonomisi ve Piyasa Yönetimi: II. Dünya Savaşı'nda İhtikar ve İaşe Sorununa Karşı Çözümler, (Editörler: Tokdemir, Ö. Günçavdı, S. S. Kayam), Yakın Tarihimizin İktisadi Panoraması içinde, Türk Tarih Kurumu, Ankara.

Curtin D. P. (2008). Kültürlerarası Ticaret, Çev., Şaban Bıyıklı, Küre Yayınları, 2008.

Cyril, M. (2002). *"A Journey Round the Coast of the Black Sea in the Ninth Century"*, Palaeoslavica, 10 (2002/1).

Çadırcı, M. (2011). Tanzimat Sürecinde Türkiye Anadolu Kentleri, İmge Kitabevi, Ankara.

Çadırcı, M. (2013). Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Çağlayan, K. T. (2006). *"İngiliz Konsolosluk Raporlarına Göre 1841 Yılında Samsun ve Çevresinde Ticaret"*, Geçmişten Geleceğe Samsun içinde, 1. Kitap, ed. C. Yılmaz, Samsun Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Samsun.

Çakmak, E. (2006). Yerel Ekonomi ve Bölgesel Kalkınma Ajansları, İmaj Yayınevi, Ankara.

Çalışkan, V. (2008). *"Geleneksel Periyodik Ticaret Mekânları Olarak Panayırlar: Çanakkale Örneği"*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10, 217-245.

Çalışkan, V. (2010). *"Religious Fairs of Rums on Islands of Gökçeada (Imbros) and Bozcaada (Tenedos), Turkey: Opportunities for Contribution to Tourism and Dialogue Between Civilizations"*, Shima: The International Journal of Research into Island Cultures, v4, N2,265-87.

Çalışkan, V. (2016). Geçmişten Geleceğe Kültürel Bir Miras: Pehlivanköy Panayırı, Pehlivanköy Belediyesi Kültür Yayınları No.1.

Çalışkan, V. (2018). Türkiye'de geleneksel panayırlar: birbirine bağlı bir sistemde çözülme ve kültürel fonksiyonlarda kayıplar, TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, s.1318-1332, Ankara.

Çalışkan, V. (2018). *"18. yüzyılda bir Osmanlı coğrafyacısı: Bartınlı İbrahim Hamdi Efendi (1680-1762?) ve atlası (1749-1750)"*. Türk Coğrafya Dergisi.

Çalışkan, V. (2019). *"Modern Fuarlar ve Festivaller Arasında Giderek Kaybolan Organizasyonlar: Geleneksel İlçe ve Köy Panayırları"*, Millî Folklor, 121, s 65-80.

Çalışkan, V., Sarış, F., Gültay, B. ve Öztürk, M. Z. (2015). *"Impact of Demographic and Socıo-Economic Characterıstıcs of Visitors on their Preference in Utilisation from Functions of Traditional County Fairs"*, International Journal of Arts & Sciences, 4, s 105-114.

Çalışkan V., Özey E., Bay A. (2017). *"Geleneksel İlçe Panayırlarının Eğlence Sektöründe Etnik Bir Grup: Romanlar"*, Turkish Studies, Cilt.12, sa.3, s.119-134.

Çalışkan V., Sönmez, A. (2018a). *"Traditional Fairs of Rumelia and the Balkans in the Ottoman Period"*, in Research and Development on Social Sciences, (Edits. Roman Dorczak, Regına Lenart-Gansınıec, Chrıstıan Ruggıero), Krakow, Jagiellonian University, pp. 523-534.

Çalışkan, V., Özözen Kahraman, S., Sarış, F. ve Gültay B. (2018). *"Traditional County Fairs in Turkey: Main Features and Spatial -Temporal Distributions"*, The Journal of International Social Research, 11, 58, s 237-253.

Çalışkan, V., Sönmez, A. (2021). Anatolian Fairs (Panayirs) in the Ottoman Period: Their Distribution and Main Characteristics, The Evaluations and Researches in Social Sciences and Humanities içinde, (Editörler: Mehmet Sarioglan ve M. Fatih Sansar), s. 49-88.

Çelebi, Z. (2005). XVIII. Yüzyıl Osmanlı Coğrafya Yazarı Uluslu İbrahim Hamdi Efendi ve Bilinmeyen Yönleriyle Coğrafyamız, Altın Kalem Yayınları, İzmit.

Çelik, Z. (2005). Şark'ın Sergilenişi 19. Yüzyıl Dünya Fuarlarında İslam Mimarisi, (Çev. Nurettin Elhüseyni), Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Çukurçayır, M. A. ve Öztoprak, A. A. (2013). *"Modern Katılımcı Uygulamalar ve Belediyeler"*, Yerel ve Bölgesel Kalkınma-Kamu Yönetimi Perspektifi içinde, Orion Kitabevi, Ankara.

Darıcı, B., Çoşkun, D., Balık, Z. S. (2011). Modern Ekonominin Gölge Aktörü: Esnaf, Çizgi Kitapevi, Konya.

Darıyerli, Y. (2021). *"Panayır Memories"* Journal of the Ottoman and Turkish Studies Association, Volume 8, Number 2, Winter 2021, pp. 65-81.

Deal, R. (2021). *"Twentieth-Century Turkish Panayır Entertainments"*, Journal of the Ottoman and Turkish Studies Association, Volume 8, Number 2, Winter 2021, pp. 65-81.

Değer, M. (1992). *"İstanbul Ayazmalarında Halk Tedavisi"*, IV. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri, IV. Cilt, Ankara, s. 79-89.

Defoe, D. (2010). Moll Flanders, Dejavu Publishing, İstanbul.

Demir E. (2006). *"Toplumsal Değişme Süreci İçinde Gençlik Parkı: Sosyolojik Bir Değerlendirme"*, Planlama Dergisi, Sayı: 4, Ankara, s. 69-77.

Demirtaş, B. (2011). *"Saray Nahiyesi Balçık Panayırı (18-20. yy)"*, Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi, 2 (2), s. 40-54.

Dığıroğlu, F. (2011). *"Samsun Duhan Çarşısından Merkez Tütün Borsasına"*, Yakın Tarihimizin İktisadi Panoraması içinde, (Editörler: Ertuğrul Tokdemir, Öner Günçavdı, Saime Suna Kayam), Türk Tarih Kurumu, Ankara.

Dikmen, A. (2011). Gelenek ve İnançlarıyla Uludağ'ın Arka Yüzü, Bursa Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Bursa.

Doğru Kozlubel, H. (2011). 1844 Nüfus Sayımına Göre Deliorman ve Dobruca'nın Demografik, Sosyal ve Ekonomik Durumu, Türk Tarih Kurumu, Ankara.

Doğru, H. (1995). XVIII. yüzyıla kadar Osmanlı Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Görüntüsü, Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 872, Eskişehir.

Dönmez, E.E. (2003) "Anadolu Selçuklu Ticaret Yollarının Tanıkları: Kervansaraylar ve Köprüler (Harita Üzerinde Bir Deneme).," Osmanlı Öncesi ile Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemlerinde Esnaf ve Ekonomi Sempozyumu, İstanbul, s.55-60.

Dutemple, E. (2018). En Turquie d'Asie, notes de voyage en Anatolie-1883, Wentworth Press, Paris.

Durmaz, U. (2017). Türkiye'de Etimolojik Anlamını Koruyan İki Panayır: Bozcaada Aya Paraskevi ve Gökçeada Meryem Ana Panayırı, Motif Academy Journal of Folklore, 10, 20, 277 – 290.

EÇS, (2006). Evliya Çelebi Seyahatnâmesi (Günümüz Türkçesiyle), 3. Kitap, 1. Cilt, Haz. Seyit Ali Kahraman, Yücel Dağlı, YKY Yayınları, İstanbul.

EÇS, (2010). Evliya Çelebi Seyahatnâmesi (Günümüz Türkçesiyle), 5. Kitap, 1. Cilt, Haz. Seyit Ali Kahraman, YKY Yayınları, İstanbul.

EÇS, (2010). Evliya Çelebi Seyahatnâmesi (Günümüz Türkçesiyle), 5. Kitap, 2. Cilt, Haz. Seyit Ali Kahraman, YKY Yayınları, İstanbul.

EÇS, (2010). Evliya Çelebi Seyahatnâmesi (Günümüz Türkçesiyle), 6. Kitap, 1. Cilt, Haz. Seyit Ali Kahraman, YKY Yayınları, İstanbul.

EÇS, (2011). Evliya Çelebi Seyahatnâmesi (Günümüz Türkçesiyle), 6. Kitap, 2. Cilt, Haz. Seyit Ali Kahraman, YKY Yayınları, İstanbul.

EÇS, (2011). Evliya Çelebi Seyahatnâmesi (Günümüz Türkçesiyle), 7. Kitap, 1. Cilt, Haz. Seyit Ali Kahraman, YKY Yayınları, İstanbul.

EÇS, (2011). Evliya Çelebi Seyahatnâmesi (Günümüz Türkçesiyle), 7. Kitap, 2. Cilt, Haz. Seyit Ali Kahraman, YKY Yayınları, İstanbul.

EÇS, (2011). Evliya Çelebi Seyahatnâmesi (Günümüz Türkçesiyle), 8. Kitap, 1. Cilt, Haz. Seyit Ali Kahraman, YKY Yayınları, İstanbul.

EÇS, (2011). Evliya Çelebi Seyahatnâmesi (Günümüz Türkçesiyle), 8. Kitap, 2. Cilt, Haz. Seyit Ali Kahraman, YKY Yayınları, İstanbul.

EÇS, (2011). Evliya Çelebi Seyahatnâmesi (Günümüz Türkçesiyle), 9. Kitap, 1. Cilt, Haz. Seyit Ali Kahraman, YKY Yayınları, İstanbul.

EÇS, (2011). Evliya Çelebi Seyahatnâmesi (Günümüz Türkçesiyle), 9. Kitap, 2. Cilt, Haz. Seyit Ali Kahraman, YKY Yayınları, İstanbul.

Ekin, Ü., Kanal, H (2014). *"Tekfurdağı Sancağı'nin Sosyal ve Ekonomik Yapisi (1890-1902)"*. Humanitas - Uluslararasi Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (4), s.109-128.

Eldem, V. (1994). Osmanlı İmparatorluğu'nun İktisadi Şartları Hakkında Bir Tetkik, Türk Tarih Kurumu.

Eliuz, Ü., ve Bayraktar, B. (2016). *"Değilleme Kurgusu Bu Böyledir Öyküsünde Labirentleşen Lunapark"* Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 44, 58-65.

Endriss, W. (2014). Türkiye'de Gezintiler- 1906'da İstanbul ve Anadolu, Demkar Yayınevi, İstanbul

Engin, İ. (1964). Çıngar, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Erdoğan Kaçan, M. (2016). *"Balkanlarda Uluslararası Bir Organizasyon: İslimye Panayırı"*, Belleten, 287, s.123-155.

Erdoğru, M. A. (1994). *"18-19. Yüzyıl Osmanlı Panayırları ve Hafta pazarlarına Dair Belgeler-I"*, Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM), Ankara, s. 49-129.

Erdoğru, M. A. (1996). *"18-19. Yüzyıl Osmanlı Panayırları ve Hafta pazarlarına Dair Belgeler-II"*, Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, (OTAM), Ankara, s. 339-384.

Erdoğru, M. A. (1999). 19. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda Hafta pazarları ve Panayırlar, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Yayın No: 96.

Epstein, S. R. (1994). *"Regional Fairs, Institutional Innovation, and Economic Growth in Late Medieval Europe"*, The Economic History Review, New Series, Vol. 47, No. 3. pp. 459-482.

Ertin, G. (1998). Ulaşım, Türkiye Coğrafyası, Anadolu üniversitesi Yayınları No:1069.

Ethem, M. (1931). Sergi ve Panayır: Sergi ve Panayırların İktisadiyatta Ehemmiyeti, Panayır ve Sergi Bürolarının İdare ve İşletmesi, İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası Neşriyatı, Cumhuriyet Matbaası İstanbul.

Fallasi, A. (1987). *"Festival definition and morphology"*, Time out of time: Essays on the festival, University of New Mexico Press.

Faroqhi, S. (1978). *"16. yüzyılda Batı ve Güney Sancaklarında Belirli Aralıklarla Kurulan pazarlar (İçel, Hamid, Karahisar-ı Sahib, Kütahya, Aydın ve Menteşe)"*, (Çeviren M. Eğilmez), Türkiye İktisat Tarihi Üzerine Araştırmalar Gelişme Dergisi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Faroqhi S. (1978). *"The Early History of the Balkans Fairs"*, Sudost-Forschungen, Band XXXVII 3, s. 50-68.

Faroqhi S. (1995). Kultur und Alltag im Osmanisehen Reich. Vom Mittelalter bis zum Anfang des 20. Jahrhunderts. (Ortaçağlardan 20. Yüzyıl Başlarına Kadar Osmanlı İmparatorluğu'nda Kültür ve Yaşam). München.

Faroqhi, S. (2004). *"Ticaret bölgesel, bölgelerarası ve uluslararası"*, Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi, Cilt 2 içinde, (Editörler: H. İnalcık, D. Quataert) Eren Yayıncılık, İstanbul.

Faroqhi, S. (2005). Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam-Ortaçağdan Yirminci Yüzyıla, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.

Faroqhi, S. (2006). Osmanlı Şehirleri ve Kırsal Hayatı, Doğu Batı Yayınları, Ankara.

Faroqhi, S. (2011). Osmanlı'da Kent ve Kentliler, (Çev. N. Berktay), Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Faroqhi, S. (2011). Osmanlı Zanaatkârları, Kitap Yayınevi, İstanbul.

Faroqhi, S. (2016). Osmanlı İmparatorluğu'nda Yollara Düşenler, (Çev. Zülal Kılıç,) Kitap Kitapevi, İstanbul.

Feyzioğlu, E. (2006). Büyük Bir Halk Okulu: İzmir Fuarı, IZFAŞ, İzmir.

Finkel, R. (2009). *"Research Article: A Picture of the Contemporary Combined Arts Festival Lands-Cape"* Cultural Trends, Cilt 18, sayı 1, s.3-21.

Gerlach, S. (2006). Türkiye Günlüğü 1573-1578, 1-2. Cilt, Editör: Kemal Beydilli, (Çev. Türkis Noyan), Kitap Yayınevi, İstanbul.

Getz, D. (1997). Event Management and Event Tourism, Cognizant Communications Corparation, New York.

Gezer, N. (2001). Uludağ Eteklerinden Sis Dağı'na, Güldikeni Yayınları, Ankara.

Girgeç, N. (2008). *"Zile Panayırının Halkbilim Açısından incelenmesi"*, Tarihi ve Kültürü ile Zile Sempozyumu, 9-12 Ekim 2008, Zile Belediyesi Kültür Yayınları.

Gogol, N.V. (2020). *"Soroçinets Panayırı"*, Dikanka Yakınlarında Bir Çiftlikte Akşam Toplantıları içinde, (Çev. Ergin Altay), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Gordlevski, V. (1988), Anadolu Selçuklu Devleti, (Çev. Azer Yaran), Onur Yayınları, Ankara.

Göde, H.A. ve Yiğit, G. (2017). *"Isparta Yöresi Festivallerinin Kültür Turizmi ve Ekonomisi Bağlamında Değerlendirilmesi"*, Selçuk Üni. Sos. Bil. Ens. Dergisi, (38): 61-71

Gökatalay, S. (2021). "*Women and Commercial Exhibitions in the Late Ottoman Empire and Early Republican Turkey*", Journal of the Ottoman and Turkish Studies Association, Volume 8, Number 2, Winter 2021, pp. 19-45.

Gökçe, T. (2000). XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Lazıkıyye (Denizli) Kazası, Türk Tarih Kurumu, Ankara

Göncüoğlu, S. F. (2010). İstanbul'un İlkleri Enleri, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

Güçer, L. (1987). *"16-18. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğu'nun Ticaret Politikası"*, Türk İktisat Tarihi Yıllığı, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Türk İktisat ve İçtimaiyat Tarihi Araştırmaları Merkezi Yay. sayı 1. s. 1-128.

Gül, M. (2012). Ortaçağ Avrupa Tarihi, Bilge Kültür Sanat Yayınevi, İstanbul

Gümüşçü, O; Doğandor, E. (2020). *"W. M. Ramsay ve "Anadolu'da Tarih ve Dini Belirleyen Coğrafî Koşullar"* Üzerine", Ortaçağ Araştırmaları Dergisi, Aralık 2020, s. 334-355.

Güngör, N. (2005). Eğirdir Ansiklopedisi, Eğirdir Belediyesi Yayınları, Isparta

Güngör, S. ve Özkan, A. (2018). Hacıemiroğulları Beyliği'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Ordu Tarihinden İzler, Ordu Büyükşehir Belediyesi Yayınları.

Hacışeyhoğlu Üçok, H. (2002). Çankırı Tarih ve Halkiyatı (1932), Okuyan Adam Yayınları, 2002, Ankara.

Halaçoğlu, Y. (1995). XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlı Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı, Türk Tarih Kurumu, Ankara.

Halaçoğlu, Y. (2002). Osmanlılarda Ulaşım ve Haberleşme, PTT Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

Hall, M. ve Mitchell R. (2001). "*Wine Tourism in the Mediterranean: A Tool for Restructuring and Development*", Thunderbird International Business Review, 2001 s.445-465.

Hancook, I. (2002). We are the Romani People, University of Hertfordshire Press, Hatfield.

Harvey, D. (2006). Postmodernliğin Durumu, (Çev. Sungur Savran), Metis Yayınları, İstanbul.

Heaton, H. (1985). Avrupa İktisat Tarihi, (Çev. Mehmet Ali Kılıçbay-Osman Aydoğuş), Teori Yayınları, Ankara.

Heyd, W. (2000). Yakın Doğu Ticaret Tarihi, (Çev. Enver Ziya Karal), Türk Tarih Kurumu, Ankara

Hirschon, R. (2000). Mübadele Çocukları, (Çev. S. Çağlayan), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

Hobsbawm, E. (1979). The Age of Capital, 1848-1875, 2. baskı, New York.

Huberman, L. (2013). Feodal Toplumdan Yirminci Yüzyıla, (Çev. Murat Belge), İletişim Yayınları, İstanbul.

İbn Bibi, (1996). El- Evâmirü'l-Ala'iye Fi'l-Umuri'l-Ala'iye, (Çev. Mürsel Öztürk), C. I, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

İlgüner, M.; Asplund, C. (2011). Marka Şehir, Marketing Yayınları.

İnan, A. (1989). İzmir İktisat Kongresi 17 Şubat-4 Mart 1923, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

İnalcık, H. (2000). *"Bursa ve İpek Ticareti"*, Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi içinde, Cilt 1, Eren Yayınları, İstanbul.

İnalcık, H. (2009). *"Osmanlı Tarihinde Dönemler"* Osmanlı Uygarlığı 1, Hazırlayanlar: Halil İnalcık, Günsel Renda, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

İslamoğlu, A. H. ve Altunışık, R. (2013). Tüketici Davranışları, 4. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.

İstanbul Ticaret Odası (2011). Osmanlı Ticaret ve Sanayi Albümü, İTO Yayınları, İstanbul.

İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası (1928). İstanbul Beynelmilel Sergi ve Panayırın Küşadı Meselesi, Cumhuriyet Matbaası, İstanbul.

Kafesoğlu, İ. (1997). Türk Milli Kültürü, Ötüken Yayınları, İstanbul.

Kahraman, A. (1995). Osmanlı Devleti'nde Spor, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Kahraman, A. (1999). *"Osmanlı Devleti'nde Spor"*, Osmanlı Ansiklopedisi, 5. Cilt, Ankara.

Kalfoğlu, I. (2013). Küçük Asya Kıtasının Tarihi Coğrafyası-1899, Albatros Yayınları

Kanal, H. (2016). *"Salnâmelere Göre 19. Yüzyıl Sonlarında Kırkkilise (Kırklareli) Sancağı"*, Tarih

Okulu Dergisi (TOD), Haziran 2016, Yıl 9, Sayı XXVI, s. 145-171.

Karaçam, N. (1995). Efsaneden Gerçeğe Kırklareli, Kırklareli Belediye Başkanlığı.

Karçınzade, S. Ş. (2005). Seyahatü'l-Kübra, Büyük Seyahat, (Osmanlıca'dan Çeviren Salih Şapçı), Eğirdir Belediyesi Yayınları.

Kardaş, S. (2018). *"Evliya Çelebi Seyahatnâmesinde Muş ve Çevresi"*, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 15.

Katip Çelebi, (2013). Cihannüma, Editör: Said Öztürk, Medam Yayınları, İstanbul.

Kaya, A. (2016). Harabeler Üzerinde Cumhuriyet Abidesi: İzmir Fuarı, İzmir Büyükşehir Belediyesi.

Kaya, M. ve Yılmaz C. (2020). Asırları aşan Kültürel Mirasımız: Sinop Panayırları, Nobel Bilimsel Eserler, Ankara.

Kayam, S.S.; Tokdemir, E. (2011). *"Savaşın Zayıf Halkası: Osmanlı Kara Ulaşımı (1853-1918)"*, Yakın Tarihimizin İktisadi Panoraması içinde, (Editörler: Ertuğrul Tokdemir, Öner Günçavdı, Saime Suna Kayam), Türk Tarih Kurumu, Ankara.

Kayaoğlu, İ. (1981). *"Anadolu Selçukluları Devrinde Ticari Hayat"*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C.XXIV, s. 359-373.

Keyder, Ç ve Yenal, Z. (2014). Bildiğimiz Tarımın Sonu, Küresel İktidar ve Köylülük, İletişim Yayınları.

Kırgız, A. C. (2017). pazarlama Estetiği: Marka Şehri İstanbul, Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Kırkıl, E. (2000). Türkiye Selçukluları Döneminde Ticaret, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:1.

Kiple, K.F. (2010). Gezgin Şölen, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Kladou, S. (2011). *"Kültür Festivallerine Genel Bir Bakış"* İstanbul'un Festivalleri içinde, (Ed. Serhan Ada), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Koca, S. (1996). Türkiye Selçuklularında Ekonomik Politika, ERDEM, Atatürk Kültür Merkezi Dergisi, 23.Sayı, s. 465-484.

Koç, E. (2013). Tüketici Davranışı ve pazarlama Stratejileri, Seçkin Yayınları, 5. Baskı Ankara

Koloğlu, O. (2009). *"Ulaşım ve Haberleşme"*, Osmanlı Uygarlığı 1 içinde, Hazırlayanlar: Halil İnalcık, Günsel Renda, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Kolukırık, S. (2009). Dünden Bugüne Çingeneler, Ozan Yayıncılık, İstanbul.

Kozak, M. A., Araboğa, Y. (2021). *"Lunaparkların Pierre Bourdieu Sosyolojisi Üzerinden Değerlendirilmesi"*, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 32(1), s. 67-78.

Köprülü, F. (1962), Türk Saz Şairleri, Ankara, Güven Basımevi.

Köse, Y. (2016). Dersaadet'te Tüketim (1855-1923), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

Kurat, A. N. (2002). *"Kazan Hanlığı (1437-1556)"*, (Editörler: H.C. Güzel ve K. Çiçek ve S. Koca). Türkler Cilt 8, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, s. 441-452.

Kuzakçı, B. (2021). *"Buhara ve Çevresindeki İslamiyet Öncesi Tapınaklar"*, Orta Çağ Araştırmaları Dergisi, IV/I, Haziran 2021, s. 133-137.

Küçükkalay, A M., Elibol, N. (2004). Osmanlı İmparatorluğu na Avrupa dan Karayolu İle Yapılan İhracatın Değerlendirilmesi 1795 1804. Anadolu Üniv. Sosyal Bil. Enst. Dergisi, vol.1, s. 29-54.

Küpeli, Ö. (1999). *"Osmanlı Devleti'nde Panayır Organizasyonları ve Gönen Hacı İsa Panayırının Tarihine Dair"*, Osmanlı Ansiklopedisi, Cilt 3 (İktisat), Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

Laiou, A., Morrisson, C. (2020). Bizans Ekonomisi, (Çev. Bahattin Bayram), Runik Kitap, İstanbul.

Le Goff, J. (2008). Avrupa'nın Doğuşu, (Çev. Timuçin Binder), Literatür, İstanbul.

Leskov, N. 2016. *"Soyguncu"* Eski Zaman Delileri, (Çev. Uğur Büke), Dedalus Yayınları

Lloyd, S. (1998). Türkiye'nin Tarihi, Bir Gezginin Gözüyle Anadolu Uygarlıkları, TÜBİTAK Yayınları, Ankara.

Löschburg, W. 1998. Seyahatin Kültür Tarihi, Dost Kitabevi, Ankara.

Lukas, S. A. (2008). *"Theme Park"*, The University of Chicago Press.

MacFarlane, C. (1850). Turkey and Its Destiny: The Result of Journeys Made in 1847 and 1848 to Examine into the State of That Country, Vol I, Lee and Blanchard, Philadelphia.

Maden, F. (2012). 18. Yüzyılın sonlarında Kastamonu, Roza Yayınevi, İstanbul.

Marsden, M.T. (2010). *"The County Fair as Celebration and Cultural Text"*, The Journal of American Culture, Volume 33, Number 1,

Marushiakova,E. (2001). Gypsies in the Ottoman Empire, University of Hertfordshire Press, Hatfield.

Matschke, K.P. (2011). *"Türkokrasi'ye geçiş üzerine araştırmalarda karşılaşılan sorunlar"*, Osmanlı ve Balkanlar içinde (Der. Fikret Adanır, Suraiya Faroqhi), (Çev. Beril İdemen), İletişim Yayınları, İstanbul.

McCarry J, (1997). American County Fairs, National Geographic, Vol. 192, No 4.

McGowan Bruce W. (1983), Sirem-Sancağı Mufassal Tahrir Defteri, Türk Tarih Kurumu, Ankara.

Merçil, Erdoğan (2001). Türkiye Selçukluları'nda Meslekler, TTK Yayınları, Ankara

Mert, K., Altunışık, R. (2000). Tüketicilerin alışveriş merkezlerini tercih nedenleri satın alma davranışları değişiyor mu? 9. Ulusal Bölge Bilimi 7 Bölge Planlama Kongresi Bildiriler Kitabı, Trabzon. S.278-288.

Mortan K. ve Küçükerman, Ö. (2011). Çarşı, pazar, Ticaret ve Kapalıçarşı, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Mumford, L. (2013). Tarih Boyunca Kent -Kökenleri Geçirdiği Dönüşümler ve Geleceği, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Musahipzade Celal (1946). Eski İstanbul Yaşayışı, Türkiye Yayınevi, İstanbul.

Mutlu, M. (1976). *"Unutulan Panayırlarımızdan Yapraklı Panayırı"*, ATO Dergisi, Ankara Ticaret Odası Yayınları, Ankara.

Müderrisoğlu, M. F. (2002). *"Menzil Kavramı ve Osmanlı Devleti'nde Menzil Yerleşimleri"*, Türkler Ansiklopedisi, Cilt 10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

Özkan, A. R. (2000). Türkiye Çingeneleri, Kültür Bakanlığı, Ankara.

Odabaşı, Y. (2017). Tüketim Kültürü-Yetinen Toplumdan Tüketen Topluma, Aura Yayınları İstanbul.

Odabaşı, Y. ve Barış, G. (2011). Tüketici Davranışı, Mediacat Yayınları.

Oluç, M. (2006). Temel pazarlama Kavramları, Beta Yayınları, İstanbul.

Orçan, M. (2014). Osmanlı'dan Günümüze Modern Türk Tüketim Kültürü, Harf Eğitim Yayıncılığı, Ankara.

Ortaylı, İ. (2011). Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Oruç Beğ Tarihi (2014). Hazırlayan: Necdet Öztürk, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul.

Ozansoy, H.F. (1968). Eski İstanbul Ramazanları Bütün Adetleri Eğlenceleri- Hatıraları- Fıkraları, İnkılap ve Aka Kitabevleri, İstanbul.

Ozil, A. (2016). Anadolu Rumları, (Çev. Ali Özdamar), Kitap Yayınevi, İstanbul.

Ökse, A.T. (2005). *"Kızılırmak ve Fırat Havzalarını Birbirine Bağlayan Eski Kervan Yolları"*, Bilig, Sayı:34, s15-32.

Önsoy, R. 1983. *"Osmanlı İmparatorluğu'nun Katıldığı İlk Uluslararası Sergiler ve Sergi-i Umumi-i Osmani 1863 İstanbul Sergisi"*, Belleten, Cilt XLVII, Sayı 185.

Örs, M.Ş. (2022). *"İzmir İktisat Kongresi, İzmir'in ve İzmirlilerin İstiklal Madalyasıdır"*, Kent ve Bellek, Ocak Şubat.

Öz, M. (1999). XV-XVI. Yüzyıllarda Canik Sancağı, Türk Tarih Kurumu, Ankara.

Özcan, K. (2006). *"Anadolu'da Selçuklu Kentler Sistemi ve Mekânsal Kademelenme (1)"*, METU JFA (ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi), 2006/2, Ankara.

Özcan, K. (2006b). *"Anadolu'da Selçuklu Dönemi Yerleşme Tipolojileri-I, pazar ya da Panayır Yerleşmeleri"*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (1):205-224.

Özden, H.T. (1936). *"Niksar Ayvas Panayırı"*, Ülker Dergisi, Sayı:3, Niksar Halkevi Yayınları, Niksar.

Özdemir, N. (2005). Cumhuriyet Dönemi Türk Eğlence Kültürü, Akçağ Yayınevi, Ankara.

Özdemir, M. (2006). Bolaman Çayı Havzası'nın Coğrafyası, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Özer, Y. E. (2007). *"Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı Hükümleri Kapsamında İzmir'in Roman Yoğunluklu Mahallelerinde Eğitim ve İstihdam ile İlgili Profil"*, İzmir Büyükkent Bütününde Romanlar içinde (Editörler Toprak, Z., Özmen, Ö.N.T., Tenikler, G.), Nobel Yayıncılık, Ankara.

Özergin, M. K. (1965). *"Anadolu'da Selçuklu Kervansarayları"*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi, C.XV, S.20, İstanbul, s.141-170.

Özey, E. ve Çalışkan, V. (2019). *"Çanakkale'de Yerel Toplumun Geleneksel Panayırların Tarihsel ve Kültürel Özelliklerine İlişkin Algı ve Tutumları"*, 1. İstanbul Uluslararası Coğrafya Kongresi, s.384-397.

Özger, Y. (2018). *"Osmanlıdan Cumhuriyete Yozgat Yöresinde Kurulan Haftalık pazarlar ve Panayırlar"*, Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi, 4 (9), 103-121.

Özgüç, N., Mitchell, W. A. (2000). "Şehirlerin Alternatif Alışveriş Mekânları: İstanbul'da Haftalık pazarlar". Tasarım + Kuram, s. 35-58.

Özkaya, Y. (2010). 18. Yüzyılda Osmanlı Toplumu, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Özmen, A. (1948). Trakya, İçişleri Bakanlığı Yayınları, Seri: IV, Sayı:2, Ankara.

Özmen, Ö.N. T. (2007). *"Sürdürülebilir Kalkınmayı Sağlamada Yaşam Kalitesi ve İzmir'de Yerleşik Roman Vatandaşların Yaşam Kalitesi Göstergeleri"*, İzmir Büyükkent Bütününde Romanlar içinde, (Editörler Toprak, Z., Özmen, Ö.N.T., Tenikler, G.), Nobel Yayıncılık, Ankara.

Özsoy, İ. (2004). *"Sokaklardan Panayır Mekânlarına, Laternada Zeybek Havası"*, Popüler Tarih, Temmuz.

Öztürk, N. (2013). Ticaret ve Perakende, Hayat Yayınevi, , İstanbul.

Öztürk. N. (2014a). 14.-15. Asır Osmanlı Kültür Tarihi Devlet Düzeni Sosyal Hayat, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul.

Palairet, M. (2000). Balkan Ekonomileri, 1800-1914, Sabancı Üniversitesi, İstanbul

Pamuk, Ş. (2005). Osmanlı-Türkiye İktisadi Tarihi 1500-1914, İletişim yayınları, İstanbul.

Parkins, H., Smith, C. (2010). Ticaret, Tüccarlar ve Antik Kent, Homer Kitabevi. İstanbul.

Perrot, G. (1862). Exploration archéologique de la Galatie et de la Bithynie : d'une partie de la Mysie, de la Phrygie, de la Cappadoce et du Pont, exécutée en 1861 et publiée, sous les auspices du Ministère d'État, Firmin Didot, Paris.

Picard D. ve Robinson, M. (2006). *"Remaking Worlds: Festivals, Tourism and ChangeFestivals"*, Festivals, in Tourism and Social Change Remaking Worlds, Channel View Publications.

Pirenne, H. (2012). Ortaçağ Kentleri (Çev. Şadan Karadeniz), İletişim Yayınları, 12. Baskı, İstanbul

Pirenne, H. (2005). Ortaçağ Avrupası'nın Ekonomik ve Sosyal Tarihi, (Çev. U. Kocabaşoğlu), İletişim Yayınları, İstanbul.

Pitcher, D. E. (2013). Osmanlı imparatorluğu'nun Tarihsel Coğrafyası, (Çev. Bahar Tırnakcı), YKY Yayınları, İstanbul.

Polat,M.S. (2002), *"Selçuklu Türkiyesi'nde Ticaret"*, Türkler Ansiklopedisi, 7. Cilt., Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

Ponting, C. (2000). Dünyanın Yeşil Tarihi, (Çev. Ayşe Başçı Sander), Sabancı Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Quinn, B. (2005). *"Changing Festival Places:Insights from Galway"*, Social&Cultural Geography, Cilt:6 sayı:2, Nisan 2005, s. 237-252.

Radloff, W. (1954). Sibirya'dan Cilt I, I. Kitap, (Çev. Ahmet Temir), Maarif Basımevi, İstanbul.

Radloff, W. (1956). Sibirya'dan Cilt I, II. Kitap, (Çev. Ahmet Temir), Maarif Basımevi, İstanbul.

Radloff, W. (1956). Sibirya'dan Cilt II, I. Kitap, (Çev. Ahmet Temir,) Maarif Basımevi, İstanbul.

Radloff, W. (1957). Sibirya'dan Cilt II, II. Kitap, (Çev. Ahmet Temir), Maarif Basımevi, İstanbul.

Ramsay, W. M. (1902). *"The Geographical Conditions Determining History and Religion in Asia Minor"*, The Geographical Journal, Vol. 20, No. 3.

Razhdavicka, E. (2005). *"Balkan Fairs as an Economic İnstitution and Social Space (The Case of Eski Cuma)"*, Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Türk-Bulgar İlişkileri, 11- 13 Mayıs 2005, Bildiriler, Eskişehir, s. 229-236.

Roberts, J. M., (2010). Avrupa Tarihi, (Çev. Fethi Aytuna), İnkılap Yayınevi, İstanbul.

Sağdıç, O. (2012). Eczacıbaşı Vakfı Yayınları.

Sak, İ., Çetin, C. (2004). *"XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde Menziller ve Fonksiyonları: Akşehir Menzilleri Örneği"*, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, (16), s. 179-221.

Sansar, M. F. ve Karataş A. (2015) Cumhuriyet'in İlk Uluslararası Fuarı, 1924 Adana Beynelmilel Ziraat Sergisi, Çukurova Fuarcılık A.Ş. Yayınları, Adana.

Sarıcık, M. (2013). *"Cahiliye Döneminde Arap Yarımadası Panayırları"*, Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Yıl: 2013/2, Sayı: 31.

Sarısakal, B. (2007). Samsun Fuarı, Samsun Eğlence Tarihi, 1.baskı, İstanbul,

Sarre, F. (1998). Küçükasya Seyahati-1895 Yazı, (Çev. Dara Çolakoğlu), Pera Turizm ve Ticaret Yayınları, İstanbul.

Satoğlu, A. (2002). *"Yabanlu pazarı"*, Kayseri Ansiklopedisi içinde, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Sayın, F. (2012). İki Yakalı Şehir: Çan, Değişim Yayınları, İstanbul.

Sedillot, R. (2005) Değiş Tokuştan Süpermarkete Tarih Boyunca Ticaretin Öyküsü, (Çev. Esat Mermi Erendor), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.

Seetzen, U. J. (2017). İstanbul Günlükleri ve Anadolu'da Yolculuk, 12 Aralık 1802-22 Kasım 1803, (Çev. Selma Türkis) Noyan Kitap Yayınevi, İstanbul.

Selen, H.S. (1943). *"Türkiye'nin Yol Sistemi"*, Türk Coğrafya Dergisi, 1. Yıl, 3 ve 4 sayılardan ayrı basım.

Selen, H.S. (1960). Ticaret Tarihi, İnkılap Kitabevi, İstanbul.

Sennett, R. (2002). Ten ve Taş, Batı Uygarlığında Beden ve Şehir, (Çev. T. Birkan), Metis Yayınları.

Sennett, R. (2013). Zanaatkâr, (Çev. Melih Pekdemir), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Seyhan, B. (2010). Antik Çağda Küçük Asya'da Festivaller ve Panayırlar, I. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi Bildiriler Kitabı, 27-30 Mayıs 2010, 90-104, Nevşehir.

Smith, R. J. (2009). *"Festivaller ve Kutlamalar"*. (Çev. Sibel Keskin) (Ed. Öcal Oğuz). Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 3. Ankara.

Solak, K. (2012). *"Kırkağaç Çam Mesiresi ve Tarihi"*, Kırkağaç Araştırmaları Sempozyumu, Manisa, 12- 14 Eylül 2012, s.53-63.

Sönmez, A. ve Çalışkan, V. (2018). Osmanlı Döneminden Günümüze Çanakkale Panayırları, Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 6, s. 53-71.

Stewig, R. (1970). Batı Anadolu Kültür Gelişmesinin Ana Hatları, (Çev. R. Tufan, M.Ş. Yazman), İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Seyirci, M. (1994). Batı Akdeniz'de Yörükler, I. Akdeniz Yöresi Türk Toplulukları Sosyo Kültürel Yapısı Sempozyumu Bildirileri, Ankara.

Seyirci, M. (2000). Batı Akdeniz Bölgesi Yörükleri, Der Yayınları, İstanbul.

Sınmaz Sönmez, Cahide (2015). *"Yarının Dünyasında Türkiye, 1939 New York Dünya Sergisi"*, Çağdaş Türkiye Araştırmaları Dergisi, Cilt.15, Sayı:31, s.289-332.

Sınmaz Sönmez, Cahide (2019). *"1931 Tarihli Budapeşte Sergisi'nde Türk Pavyonu"*, Uluslararası Atatürk Kongresi, 12- 15 Kasım 2019, s.269-293.

Sınmaz Sönmez, Cahide (2022). *"Cumhuriyet Dönemi Sergiciliğinin Temelleri: İzmir 9 Eylül Sergileri 1927-1928"*, Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, Cilt:10, Sayı: 33, s.382-403.

Sökmen, E. (2006). *"Komana Pontika ve Zela: Pontos Bölgesindeki Tapınak Devletleri"*, Karadeniz Araştırmaları Sempozyum Bildirileri, 16-17 Nisan 2005, Ege Yayınları İstanbul.

Strabon, (2012) Geographika, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Stroup, R. 2019. Meet me at the Rocket, A History of South Carolina State Fair, South Carolina: University of South Carolina Press.

Sümer, F. (1985). Yabanlu pazarı: Selçuklular Devrinde Milletlerarası Bir Fuar, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

Şahin, İ. (2006). Osmanlı Döneminde Konar-Göçerler, Eren Yayıncılık, İstanbul.

Şahin, Z. (2014). Yabanlu pazarı (Geçmişten Günümüze pazaröreni), Heyamola Yayınları, İstanbul.

Şahinalp, M.S. ve Günal, V. (2012). *"Osmanlı Şehircilik Kültüründe Çarşı Sisteminin Lokasyon ve Çarşı İçi Kademelenme Yönünden Mekânsal Analizi"*, Milli Folklor, Sayı:93.

Şapçı, O. (2008). Güdüklü Muşilli, Akdeniz Yayıncılık, İstanbul.

Şem'dâni-Zâde Fındıklılı Süleyman Efendi (1976). Târihi Mür'it-Tevârih I, IIA, IIB, III., Hazırlayan: M. Munir Aktepe, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Şemsettin Sami Kâmûs-ı Türkî (Latin Harfleriyle), (2012). Haz. Raşit Gündoğdu, Niyazi Adıgüzel, Ebul Faruk Önal, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul.

Şen, Ö. (1994). *"Bulgaristan'da Kurulan Uluslararası Bir Panayır (Fuar): Uzuncaâbad-ı Hasköy (1771-1871)"*, Toplumsal Tarih, Cilt 1. S. 5, s. 47-52.

Şen, Ö. (1996). Osmanlı Panayırları (18.-19. Yüzyıl), Eren Yayınları, İstanbul.

Şencan, H. (2021). Levlâke Lâz, Fesleğenin Ömrü Yayınları, İstanbul.

Şenpamukçu, İ.H. (2011). Mustafakemalpaşa Görüşlerim-Mustafakemalpaşa'nın 2000 Yıllık Tarihi, Mustafakemalpaşa Belediyesi.

Tabakoğlu, A. (2011). *"Türklerde Ekonomi"*, Türk Tarihi ve Kültürü, 4. Baskı (Ed. Cemil Öztürk), Pegem Akademi, Ankara.

Taeschner, F. (2010). Osmanlı Kaynaklarına Göre Anadolu Yol Ağı, Çev. Nilüfer Epçeli, Bilge Kültür Sanat, İstanbul.

Taş, H. (2012). *"Mustafakemalpaşa'da Kaybolmaya Başlamış Mesleklerin Son Temsilcileri"*, Turkish Studies, Volume 7/2 Spring.

Taştemir, M. (2012). *"Klasik Devirde Osmanlı'da Kara Ulaşımı ve Yollar"*, Osmanlı'da Ulaşım Kara-Deniz-Demiryolu içinde, (Editörler: Vahdettin Engin, Ahmet Uçar, Osman Doğan), Çamlıca Yayınları, İstanbul.

Tekin, Z. (2002). *"Osmanlı Devleti'nde Kürk Ticareti"*, Türkler Ansiklopedisi, Cilt 10, (Editörler: H. C. Güzel, K. Çiçek, S. Koca), Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

Texier, C. (2002). Küçük Asya, (Çev. Ali Suat), Enformasyon ve Dökümantasyon Hizmetleri Vakfı, Ankara.

Tezel, Y.S. (2002). Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul

Thévenot, J. (2014). Thévenot Seyahatnâmesi, (Çev. Ali Berktay), Kitap Yayınevi, İstanbul.

Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü, (1972). 1972 yılında yurdumuzda açılacak fuar, sergi ve panayırlar, Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Yayın No:6, Ankara

Tiftik, M. (2007). Panayır Zamanı, Artshop Yayınları, İstanbul.

Timor, A.N. (2001). *"pazarlama Coğrafyası Açısından Büyük Alışveriş Merkezleri İstanbul Örneği"*, Coğrafya Dergisi, Sayı 9, İstanbul.

Togan, A. Z. V. (1931). *"Moğollar Devrinde Anadolu'nun İktisadi Vaziyeti"*, Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası, C.1, s.1-42, İstanbul Darülfünunu Türkiyat Enstitüsü Yayınları, İstanbul.

Tongur, H. (1940). *"Türk Şehirlerinde pazar ve Panayırlar"*, Belediyeler Dergisi, Ankara.

Toprak, Z. (1995). *"Tüketim Örüntüleri ve Osmanlı Mağazaları"*, Cogito Dergisi, Sayı, 5/Yaz, s.25-28.

Tournefort, J. (2013). Tournefort Seyahatnâmesi, (Ed. Stefanos Yerasimos), (Çev. Ali Berktay-Teoman Tunçdoğan), Kitap Yayınevi, İstanbul.

Trak, S. (1947). Ekonomi ve Ticaret Tarihi, T.C. M.E.B. İzmir Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu.

Trak, S. (1959). İktisadi ve Ticari Türkiye, II. Cilt, Endüstri Basım ve Yayımevi, İzmir.

Trak, S. (1960). İktisadî ve Ticarî Türkiye, İzmir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayın No:3, İzmir.

Trak, S. (1973). İktisat Tarihi, Bursa İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi Yayın No:5, Bursa.

Tuncer, F. R. (1973). *"Cumhuriyet Devrinde İlk Sergi ve Devamı Olan Bugünkü İzmir Enternasyonal Fuarı"*, Mesleki ve Teknik Öğretim, Sayı: 21, s.20-23.

Tunçel, H. (2006). *"Türkiye'nin Kırsal pazar Bölgeleri, Avrupa Birliği Sürecindeki Türkiye'de Bölgesel Farklılıklar"*, IV. Ulusal Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 25-26 Mayıs 2006, Ankara.

Tunçel, H. (2009). *"Geleneksel Ticaret Mekânı Olarak Türkiye'de Haftalık pazarlar"*, e-Journal of New World Sciences Academy, Volume: 4, Number: 2.

Tunçdilek, N. (1964). *"Türkiye'de Yaylalar ve Yaylacılık"*, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi, Cilt 7, sayı 14.

Turan, O. (1970). *"Anatolia in the Period of the Seljuks and the Beyliks"*, in The Central Islamic Lands, (Editörler: P. M. Holt-Ann K. S. Lambton-B. Lewis), C.I, s.231-262, Cambridge University Press, London.

Turan, O. (1980). Tarihi Akışı İçinde Din ve Medeniyet, Nakışlar Yayınevi, İstanbul,

Turan, O. (1993). Selçuklular Tarihi ve Türk-İslam Medeniyeti, İstanbul.

Turan, Ş. (1990). Türkiye-İtalya İlişkileri I, Selçuklular'dan Bizans'ın Sona Erişine, Metis Yayınları. İstanbul.

Tümertekin E. ve Özgüç N. (1998). Beşeri Coğrafya İnsan-Kültür-Mekân, Çantay Kitabevi, İstanbul

Türel, A. (1998). *"Kent ve Ulaşım"*, 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık Türkiye içinde, Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.

Türker, O. (2009). Osmanlı İstanbulu'ndan Bir Köşe: Tatavla, Sel Yayıncılık, İstanbul.

Türkoğlu Ö. (2008). *"Tarihi Yapraklı Panayırı Hakkında Bazı Notlar"*, Çankırı Araştırmaları Dergisi, Sayı:3.

Underhill, P. (2012). Kadınlar Neden Satın Alır? Optimist Yayınları, İstanbul

Ursavaş, Ö. (2008). *"Manisa'nın Akhisar İlçesinde Kutlanan Çağlak Festivali Üzerine Bir İnceleme"*, Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, 2018, Cilt: 11, Sayı: 23, s. 111-123.

Uzunçarşılı, İ. H. (1969). Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri, Türk Tarih Kurumu., Ankara.

Üçok, A.K. (2002). Çankırı Coğrafyası (1941), Okuyan Adam Yayınları, 2002, Ankara.

Ülgen, P. (2012). *"Geç Ortaçağ Avrupası'nda pazar ve Panayır İlişkisinin Ticaret Hayatındaki Rolü ve Türk-İslam Dünyasındakilerle Karşılaştırılması"*, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5,21, s. 359-381.

Ünal, M.A. (2016). *"Evliya Çelebi'ye Göre Balkanlar'da Kurulan pazarlar ve Panayırlar-17. Yüzyılda Balkanlar'da Ticaret"*, Balkan Tarihi Cilt 1 içinde, (Editörler: Zafer Gölen, Abidin Temizer), Osmanlı Mirası ve Türk Kültürünü Araştırma Derneği, Burdur.

Ünal, M.A. (2008). Osmanlı Devrinde Sinop, Fakülte Kitabevi.

Ünal, S. (2008). İçgüdüsel Alışveriş, Detay Yayıncılık, Ankara.

Varlık, M.Ç. (1974). Germiyan-Oğulları Tarihi (1300-1429), Atatürk Üniversitesi Yayınları, Ankara.

Veziroğlu, N.G. (2005). Eğirdir Ansiklopedisi, Eğirdir Belediyesi Yayınları.

Waterman, S. (1998). *"Carnivals for the elites? The Cultural Politics of arts festivals"*, Progress in Human Geography, Cilt 22, sayı 1, s. 54-74.

Yalman (Yalgın), A.R. (1941). Çeki Köy Karakeçili Oymağı, Ertuğrul'un başında Panayır ve Hava Ana, Sayı: 42-43, yıl: 1941 1942, Bursa Halkevi Dergisi.

Yaprak, N. (2020). *"Mahalli İdarelerin Türk İdare Tarihi Açısından Gelişim Süreci ve Hizmet Sunum Yöntemleri"*, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Covid-19 Sosyal Bilimler Özel Sayısı Yıl:19 Sayı:37.

Yavuz, N. (2019). *"Anadolu Beylikleri Döneminde Anadolu'nun Ticaret Yolları ve pazarlar"*, Üçüncü İktisat Tarihi Kongresi Bildiriler Kitabı, İzmir Demokrasi Üniversitesi, İzmir, 25-27 Nisan 2019.

Yediyıldız B., (1985). Ordu Kazası Sosyal Tarihi (1455-1613), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları:598.

Yılmaz, H. (2021), *"Panayır Nostalgia: Small-Town Fairs Through Film and Photography"*, Journal of the Ottoman and Turkish Studies Association, Volume 8, Number 2, Winter 2021, pp. 95-118.

Yolalıcı, M. E. (1998). XIX. Yüzyılda Canik (Samsun) Sancağı'nın Sosyal ve Ekonomik Yapısı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Yontar, İ. G. (2007). *"İzmir'de Yerleşik Romanlarda Yoksulluk Olgusu"*, İzmir Büyükkent Bütününde Romanlar içinde, (Editörler Toprak, Z., Özmen, Ö.N.T., Tenikler, G.), Nobel Yayıncılık, Ankara.

Zaman, M. (2011a). *"Tonya İlçesinde oba-Yayla Yerleşmeleri ve Yaylacılık"*, Doğu Coğrafya Dergisi, 6 (3)

Zaman, M. (2011b). *"Geleneksel Yayla Şenliklerinin Doğu Karadeniz Bölümü Yayla Turizminin Geliştirilmesindeki Rolü"*, Doğu Coğrafya Dergisi, 7 (6).

Zaman, M. (2014). *"Doğu Karadeniz Bölümü Geleneksel Yayla Şenliklerine Tipik Bir Örnek: Kadırga-Otçular Şenlikleri"*, Türk Coğrafya Dergisi, sayı 35.

Zeytinoğlu, E. (1971). İktisat Tarihi, İstanbul iktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayını, İstanbul.

Zorba, H. A. (2014). *"Evliya Çelebi Seyahatnâmesi'ne Göre Osmanlı İmparatorluğu'nda Spor"*, International Journal of Science Culture and Sport, Cilt 2 (1), s.721-732.

Lisanüstü Tezler

Aydın, E. 2019. *"Mudanya ve Köylerindeki Osmanlı Dönemi Rum Kiliseleri"*, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Çavuşdere, S. (2007). *"14. Yüzyıl İtalyan Kaynaklarında (Zibaldone Da Canal, Francesco Balducci Pegolotti, Pignol Zucchello) Türkiye Ticaret Tarihine Dair Kayıtlar"*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Dalkılıç, Emre (2007). *"Eğlence Parklarının Tarihsel Gelişimi ve Planlama Kriterleri"*, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Diker, S. A. (2019). *"Has Oda ve Teşkilatı"*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Bilim Dalı, İstanbul 2019.

Doğan. M. (2011). *"İmparatorluk'tan Cumhuriyete Panayırlar"*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Durmaz, U. (2016). *"Güney Marmara Panayırları"*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yayınlanmamış doktora tezi.

Ful, Dilek, Ş. (1998). *"Antik Devirde Lydia'da Panayırlar, Fuarlar ve pazar Yerleri"*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

Girgeç, N. (2007). *"Zile panayırı üzerine halk bilimsel bir inceleme"* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karaca, M. (2017). *"Türkiye'de Panayır Kültürü ve Çankırı Panayırları"*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Karadoğan, Umut C. (2020). *"Geçmişten Geleceğe Kültürel Miras: Kırkpınar Yağlı Güreşleri"*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.

Kılınç Ç., D. (2010). *"Halk İnanışları Açısından İstanbul'daki Kilise ve Ayazmalar"*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010.

Küskü, F. (2019). *"II. Abdülhamid Döneminde Sinop Sancağı'nda İdari ve Sosyo -Kültürel Hayat (1876 – 1909)"*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Okur, O. (2019). *"H. 1286 – H. 1299 (M.1869 – M. 1882) Yılları Arasında Kastamonu Vilayet Salnâmelerinde Sinop Sancağı'nın Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi"*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sinop Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özergin, M. K. (1959). *"Anadolu Selçukluları Çağında Anadolu Yolları"*, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, İstanbul.

Ansiklopedi Maddeleri

Algül, H. (1997). *"Haram Aylar"*, TDV İslam Ansiklopedisi, Cilt:16, s.105-106.

Alkan, M. (2009). *"Softa"*, TDV İslam Ansiklopedisi, Cilt:37, s.342-343.

Azizova, E. (2013). *"Zülmecaz"*, TDV İslâm Ansiklopedisi Cilt: 44, s.570-571.

Balcı, E. *"İstanbul'un İlk Büyük Uluslararası Fuarı: Sergi-İ Umumî-İ Osmanî"*, Büyük İstanbul Tarihi Ansiklopedisi, Osmanlı İstanbul'unda Ticaret, Sanayi ve Finans,s. 231

Elam, N. (2020). *"Konstantinopolis'te Dinî bayramlar"*, Büyük İstanbul Tarihi Ansiklopedisi, Cilt 5, ISAM

Elam,N. (2020). *"Konstantinopolis Halk Eğlenceleri"*, Büyük İstanbul Tarihi Ansiklopedisi, Cilt 4, ISAM

Eyice, S. (1991). *"Ayazma"*, TDV İslâm Ansiklopedisi, 4. Cilt, s.229-230.

Kallek, C (2007). *"pazar"*, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt: 34, s.206-208.

Özcan Ortalı, İ. (1992). *"Belediye"*, TDV İslâm Ansiklopedisi, 5. Cilt, s. 398-402.

Özcan, T. (2007) *"pazar"*, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt:34, s.206-208.

Tomar, C. (2007). *"pazar"*, TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt:34, s.206-208.

Ünver, İ. (2022). *"Kemal Ümmi"*, TDV İslâm Ansiklopedisi, 25.Cilt, s. 229-30.

"İzmir Enternasyonel Fuarı", Atatürk Ansiklopedisi, https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/izmir-enternasyonal-fuari/ (Son Erişim Tarihi: 09.09.2023).

İller maddeleri, Meydan Larousse (Librairie Larousse). (1990). Meydan Gazetecilik.

İller maddeleri, Yurt Ansiklopedisi (1981). Anadolu Yayıncılık.

Gazete, Bülten vb. Yayınlar

Aşıkyan, K. H. (1906). Çankiri donavacarı Arevduri zarkatsman desagedov [Ticaretin terakkisi bakış açısından Çankırı Panayırı]. Bivrakn, 1(35), 821-826.

Erim, T. (1966). Avrupa Kapitalizminin Canlanışı, Lombardiyalılar, Panayırlar; Akbank Bülteni.

Wilson, H. (1950). 1951 İngiliz Sanayi Fuarı, İktisadi Yürüyüş, 11(262), 30.11.1950, s.17.

II. Bursa Fuarı Açıldı, Sanayinin Sesi, 1965, s19-20, İstanbul

Kayseri Anadolu Fuarı, Türkiye İktisat Gazetesi, 25 Temmuz 1968, s.5

Cillov, H. (1972). Leipzig Fuarı, İstanbul Ticaret, 31.03.1972

Oral, T. (1972). Karadeniz Bölgesi'nin Çehresini Değiştiren 10. Samsun Fuarı, Turizm, Ankara, Temmuz 1972.

Erzurum 23 Temmuz Doğu Fuarı, Türkiye İktisat Gazetesi, 3 Ağustos, 1971, s.4-7

Kayseri 7. Anadolu Fuarı, Türkiye İktisat Gazetesi, 19.07.1973

X. Bursa Milli Fuarı, Türkiye İktisat Gazetesi, 19.07.1973, s.5

Uçar, M. (1968). Çekoslovakya Dış Ticareti ve Brno Fuarı, İktisat Dergisi, İstanbul, 9, s. 32-33

Özgürel, A. Sergi-i Umumi-i Osmani, Radikal Gazetesi, 7 Eylül 2003.

Altınkaya, V. "13. Yüzyılda Kayseri'de Kurulan Uluslararası Fuar: Yabanlu pazarı" Dünya Gazetesi, 30 Temmuz 2004.

İl Yıllıkları, şehir monografileri

Silivri (2011). Bir Şehir Monografisi-2, Osmanlı Belgelerinde Silivri, Silivri Belediyesi Yayınları.

Sosyal ve Kültürel Yönleriyle Eğirdir Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 31 Ağustos- 1 Eylül 2001, Eğirdir.

1967 ve 1973 Bursa il yıllıkları; 1967 ve 1972 Adapazarı il yıllıkları, Isparta 1983,1996, 2003 il yıllıkları, Balıkesir 1999 il yıllığı, Çankırı 1967 il yıllığı, Bolu 1998 il yıllığı, 1968 Gaziantep il yıllığı, 2005 Edirne il yıllığı, Sinop 1973 il yıllığı, 1967 Kırklareli il yıllığı, Zonguldak 1967 il yıllığı, Çanakkale 1967 il yıllığı, Zile 1994 yıllığı, Dünden Bugüne Adapazarı-2008, Cumhuriyetin 75. Yılında Tokat-1998 İl Yıllığı.

İnternet Kaynakları

Anadolu Ajansı, 2016, *"Suudi Arabistan'da tarihi Ukaz Panayırı"*, https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suudi-arabistanda-tarihi-ukaz-panayiri/629548

"Atıcılar, Teşrifiye fotoğrafı (Bursa Panayırı)", Eski Yeni Bursa Facebook Sayfası, https://www.facebook. Anadolu Ajansı, 2016, *"Suudi Arabistan'da tarihi Ukaz Panayırı"*, https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suudi-arabistanda-tarihi-ukaz-panayiri/629548

"Atıcılar, Teşrifiye fotoğrafı (Bursa Panayırı)", Eski Yeni Bursa Facebook Sayfası, https://www.facebook.com/eskiyenibursa/photos/a.354040571596141/455497564783774

Altas, S. *"Şenkaya Panayırı"*, http://www.selahattinaltas.com/huseyin-koycunun-senkayada-panayir-calismalari-2-2/

Büyük İstanbul Tarihi, *"Aya Mama"*, https://istanbultarihi.ist/; https://www.festtravel.com/aya-mama-deresi).

CWH, (Carnival Warehouse), https://carnivalwarehouse.com

Coney Island Lunaparkı Resmî Web Sayfası, https://lunaparknyc.com/about/

Erie County Fair web, https://www.ecfair.org/p/info/about-the-fair

FCCLA (Family, Career and Community Leaders of America) web, https://fcclainc.org/

Gurneys web, The Most Popular Fair Food by State, https://www.gurneys.com/blog/most-pop-ular-fair-foods,

IAFE (The International Association of Fairs and Expositions), http://findthatfair.com/; (His-tory of Fairs), https://www.fairsandexpos.com/History-of-Fairs

Kaya, Ö. *"İstanbul'da Ayazma Kültürü ve Balıklı Ayazması"*, https://www.zdergisi.istanbul/makale/istanbulda-ayazma-kulturu-ve-balikli-ayazmasi-92

Koopmann, R. Boulder County Fair, https://www.bouldercountyfair.org/p/about/history#

Lendit Panayırı, (Lendit Fair), https://archeologie.culture.fr/saint-denis/en/lendit-fair

OABA Report (Outdoor Amusement Business Association) Report 2019, https://oaba.org/pageserver/carnival-safety

Peker, E. H. Türkiye'de Panayır Kültürü, https://www.belgeseltarih.com/turkiyede-panayir-kulturu/

Saint Dennis Panayırı, (Saint-Denis's markets and fairs), https://archeologie.culture.fr/saint-denis/en/saint-denis-markets-and-fairs

Startribune (2016). https://www.startribune.com/fighting-polio-nearly-eradicated-worldwide-nearly/392089551/

TRT, 2016, *"Ukaz Panayırı"*, http://www.trthaber.com/haber/dunya/suudi-arabistanda-tarihi-ukaz-panayiri-266553.html

Yıldırım, M. *"Mucur Panayırı"*, http://mucur24.com/genel/mucur-carsisi-pazari-ve-panayiri.html

UNESCO (2003). *"Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi"*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Web Sayfası, https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264414/somut-olmayan-kulturel-mirasin-korunmasi-sozlesmesi.html

4 H web, https://4-h.org

Anadolu'nun Ticaret ve Kültür Mirasları:

TARİHTEN GÜNÜMÜZE PANAYIRLAR

Panayırlar, dünya ticaret tarihinin en köklü ve en renkli buluşları arasında yer alır. Alışveriş için yılın belirli zamanlarında geniş çevrelerden alıcı ve satıcıları bir araya toplayan panayırlar, eğlence ve sosyal fonksiyonlarının da katkısıyla, ticaret tarihinin uzun ömürlü yapıları olmuştur. Orta Çağda Avrupa'da ve Selçuklu ülkesinde büyük şöhret elde eden uluslararası panayırlar, Osmanlı topraklarında ise 18. yüzyıldan itibaren yaygınlaşmıştır. Panayırlar çevresinde birikerek oluşan panayır kültürü, Cumhuriyet dönemine de taşınarak günümüze değin ulaşmıştır.

Yakın bir geçmişe kadar kurulduğu yörelerde adeta bir miladı temsil eden panayırlar, bir dönemin alışveriş ve eğlence kültürüne damgasını vurmuş organizasyonlardır. Zamanla alışveriş olanaklarının yaygınlaşması, eğlence kültürünün de değişmesiyle panayırlar için bir dönüşüm süreci başlamıştır. Bu süreçte bazı panayırlar fuar ve festivallere dönüşürken, bazıları iz bırakmadan ortadan kalkmış; az sayıda örnek ise fazla değişime uğramadan günümüze değin ulaşabilmiştir.

Her şeye rağmen, yüzlerce yıllık geçmişe sahip panayırlar günümüze değin ulaşma başarısı göstermiştir. Nitekim panayır mevsimi geldiğinde rengarenk görünümleri, neşesi ve uğultusuyla panayırlar, Anadolu'da her yıl yeniden belirmektedir. Anadolu ticaret ve kültür tarihinin bu renkli bir mirasları, yöresel kültürlerin enerjisi eşliğinde, sadık panayır ziyaretçileri ve gezgin satıcılarıyla birlikte, küreselleşmenin kültürel açıdan aynılaştırıcı etkisine adeta meydan okuyarak geleceğe yolculuğunu sürdürmektedir.

Bu kitap, bir yandan panayırların geçmişine ve bugününe ışık tutarken, diğer yandan panayırların renkli dünyasına yakından bakmak için okurları tarihsel bir coğrafya içinde yolculuğa davet ediyor.

İLETİŞİM

Sakarya Mah. Hacı Ayvaz Sok. No: 9 Altındağ 06230 - ANKARA
Tel: 0312 417 60 32 • Fax: 0312 311 11 86
www.tiav.org.tr • tiav@tiav.org.tr

ISBN: 978-625-7197-66-3